

CIVISTI

Tværeuropæisk projekt under EU kommissionens 7. Rammeprogram
for europæisk forskning.

Borgerpanelet vurderer og prioriterer eksperternes anbefalinger

Anden borgerkonsultation for det danske CIVISTI borgerpanel
9. oktober 2010

Indholdsfortegnelse

Forord.....	3
Kort om CIVISTI.....	4
Vurderinger fra det danske borgerpanel af anbefalingerne 15-20	6
Prioritering: Borgerpanelets rangordning af alle anbefalinger, som ikke tager udgangspunkt i de danske visioner.....	13
Det videre forløb	17
De internationale partnere	18

Førord

Lørdag den 9. oktober 2010 afholdt det danske CIVISTI panel sin anden borgerkonsultation i Teknologirådets lokaler i København. Mødet varede hele lørdagen og var præget af god stemning, konstruktivt arbejde og et godt resultat. I løbet af oktober afholdes tilsvarende møder i de øvrige seks CIVISTI paneler.

Opgaven på anden borgerkonsultation var at vurdere og prioritere 30 anbefalinger, som var resultatet af CIVISTI projektets anden fase: en ekspert-interessant workshop, som blev afholdt i Sofia, Bulgarien i juni 2010. Her havde 18 eksperter fra forskellige områder arbejdet med de 69 fremtidsvisioner, som var resultatet af projektets første fase: syv borgerkonsultationer i foråret 2009.

Hovedresultatet af ekspert-interessant workshoppen blev som nævnt 30 anbefalinger om nye spørgsmål og prioriteringer til EU's næste forskningsprogram samt anbefalinger om politiske muligheder til gavn for Europa som helhed. De 30 anbefalinger er inspireret af en eller flere af de 69 fremtidsvisioner. For hver anbefaling er det angivet, hvilken vision som anbefalingen tager udgangspunkt i.

Arbejdet på anden borgerkonsultation var delt op i hhv. vurdering og prioritering af de 30 anbefalinger. **Vurdering:** her var opgaven at hvert af nationalt panel skulle vurdere de 3-6 anbefalinger, som var inspireret af en vision, som kom fra dette panel. Det danske panel skulle således vurdere 6 anbefalinger inspireret af visioner, som panelet havde udviklet i foråret 2009. Resultater af denne vurdering fremgår af kapitel 2 i denne rapport. **Prioritering:** prioriteringen gjaldt alle de øvrige anbefalinger, som ikke var inspireret af visioner fra det danske panel. Her blev hver deltager udstyret med 7 stemmer og blev bedt om at placere en stemme på hver af de syv anbefalinger, som man fandt vigtigst for fremtiden. Deltagerne skulle ikke tage hensyn til visionerne, men stemme ud fra egen overbevisning. Resultater af prioritering fremgår af kapitel 3 i denne rapport.

Denne rapport om det danske CIVISTI panels vurderinger og prioritering vil blive oversat og i løbet af efteråret skrevet sammen med tilsvarende rapporter fra de seks øvrige paneler. Den samlede vurderingsrapport vil herefter sammen med projektets øvrige resultater blive afleveret til EU Kommissionen på projektets afsluttende policy workshop i januar 2011.

En stor tak til alle deltagende borgere.

Teknologirådet, oktober 2010
Anders Jacobi og Ida-Elisabeth Andersen
projektledere

Borgernes visionskatalog, eksperternes anbefalinger og alle øvrige resultater fra projektet findes på CIVISTI hjemmesiden www.civisti.org. Her kan man også læse mere om projektet. Udover den danske hjemmeside er der en fælles hjemmeside på engelsk og en hjemmeside for hver partner på det nationale sprog.

Kort om CIVISTI

Hvilken slags problemer vil Europa blive nødt til at løse i fremtiden? Hvad er de sociale kendetegn vi ønsker Europa skal have i fremtiden? Hvilken slags mål skal vi sætte for udviklingen af det europæiske samfund? Hvordan skal forskning og udvikling i EU afspejle ovennævnte ønsker og mål? Disse og mange flere spørgsmål er blevet behandlet ved 2 borger konsultationer i 7 forskellige europæiske lande i løbet af CIVISTI projektet.

CIVISTI projektet tager udgangspunkt i den ide, at arbejdet med at definere relevante og fremadrettede forskningsemner i mange henseender kan blive bedre af at lytte til borgeres ideer og forslag. Vores samfund ændres hurtigt, og som en konsekvens af globalisering skabes nye teknologier, multikulturelle samfund, medieudvikling, miljø- og klimaændringer, nye energimuligheder, øget velfærd og forbrug osv. Udviklinger, som alle involverer en brydning mellem videnskab, teknologi og samfund. Borgerne kan opleve at de hastige samfundsændringer skaber nye bekymringer og nye forventninger til fremtiden, og med de rigtige metoder kan sådanne bekymringer og forventninger indsamles og omsættes til relevante forskningsagendaer.

Helt kort vil CIVISTI:

- Producere en liste af nye emner til europæisk videnskab og teknologi.
- Producere forslag til EU's fremtidige rammeprogrammer for forskning.
- Basere disse forslag på en ny proces af borgerinddragelse (borgerkonsultationer) i syv medlemslande, støttet af eksperter og interessenters analytiske kapaciteter.

Hvorfor europæiske borgerkonsultationer? – Hvorfor bede om råd fra borgere?

Borgerkonsultationer kan på flere måder bidrage til et godt resultat:

- bedre kvalitet, når de videnskabelige tilgange bliver tilført daglige erfaringer og "skjult viden" – friske ideer på bordet
- større troværdighed, borgere formodes at være fri af økonomiske eller andre direkte interesser i emner/programmer og træffe valg som gavner det fælles bedste
- bedre sammenhæng/kontekst, borgere ser ting i sammenhæng, bruger erfaring og viden fra hverdag og arbejdsliv, kan gøre ideer og forslag mere "socialt robuste"
- større gennemsigtighed, argumenter og begrundede valg i processen gør det mere åbent og gennemsigtigt, hvordan valg er truffet

Man kan sige, at CIVISTI i sig selv er en vision. En vision om fremtidens forskning og udvikling, som er baseret på brobygning og dialog mellem tre afgørende samfundsressourcer:

1. borgeres visioner for fremtiden (i et 30-40 års perspektiv)
2. eksperter og andre interessenters indsigt i EU's forskning og udvikling
3. beslutningstageres ønsker om ideer til nye emner og programmer samt nye måder at få ideer på.

Deltagere i anden borgerkonsultation fra CIVISTI panelet

Det danske borgerpanel har 25 medlemmer. Desværre var mødet den 9. oktober præget af afbud fra en del medlemmer af borgerpanelet. Afbud skyldtes sygdom, udlandsrejse, familiære gøremål m.m. De ti deltagere i mødet var:

Dorte Nygaard Kristensen	Frederiksberg	Studerende
Mathias Lang	Vallensbæk Strand	Cand.jur.
Sabrina J. R. Rasmussen	København Ø	Studerende
Morten Klamer	Hillerød	Konsulent
Katrine Gerlach Skibild	Frederikssund	Konsultations-sygeplejerser
Lisbeth Brandt	København S	Medlemskoordinator
Bo Ørting	Albertslund	Kvalitetskontrollør i coop/dk
Rene L. Christensen	København NV	Medieproducer, KU
Anne Bente Nielsen	Smørum	Malersvend
Henrik Wulff Ljungberg	Birkerød	Gymnasielærer

I rapporten fra den første borgerkonsultation ”Borgernes visionskatalog – Danmark” kan man se listen med hele det danske borgerpanel samt en beskrivelse af, hvordan borgerne blev udvalgt til at være med i panelet.

Fra Teknologirådet deltog

Tormod Olsen	projektassistent
Mette Seier Helms	proceskonsulent
Ida-Elisabeth Andersen	projektleder

Vurderinger fra det danske borgerpanel af anbefalingerne 15-20

Følgende er vurderingerne fra det danske borgerpanel. Øverst i hver vurdering er indført den korte version af anbefalingen og visionen som ligger til grund for den.

Vurdering fra det danske borgerpanel af anbefaling 15:

Aftaler med landbrugsorganisationer om at undgå antibiotika og hormoner.

Kort version af anbefalingen

At opstarte forskning i den etiske, juridiske og filosofiske status for dyr i FP8*. At udvikle aftaler om at undgå antibiotika og hormoner til implementering på lokalt eller regionalt niveau, men med aftaler om harmonisering på europæisk niveau.

Inspireret af vision 31: ansvarlig dyreproduktion i EU

Det er vores vision at, produktion af kød i EU er baseret på dyrevelfærd og forståelse for dyrenes naturlige behov. Dyr holdes under forhold der respekterer deres naturlige adfærd, og levende dyr transporteres ikke unødigt, og slagtes altid lokalt. Infektionssygdomme der spredes fra dyr til mennesker er udryddet gennem forbedret dyrevelfærd og ansvarlig omgang med dyr.

Vurdering fra det danske CIVISTI panel:

Panelet vurderer anbefalingens over middel positivt – 3-4 på loyalitet og effektivitet, 4-5 på ønskværdighed.

Anbefalingen er **loyal** i forhold til visionen, fordi eksperterne har sat etiske hensyn til dyrs velfærd i højsædet, og fordi de anbefaler at igangsætte et tværvideenskabeligt forskningsprogram på området. Samt åbner for offentlig debat om dyrevelfærd. Den vurderes som **effektiv**, fordi eksperterne anbefaler, at det er noget som skal i gang hurtigt.

Anbefalingen er **ikke helt loyal** i forhold til visionen, fordi den mangler fokus på kvaliteten af de animalske produkter, og den medtager ikke flere af de konkrete forslag fra visionen, f.eks. sygdom og sundhed. Den er **ikke helt effektiv** fordi den anbefaler frivillighed og privat kontrol. Effektiv kontrol skal iflg panelet gå på to ben: være både privat og offentlig – både frivillig og tvunget.

Anbefalingen er **højest ønskværdig** fordi der er alt for dårlig dyrevelfærd og alt for mange animalske produkter af ringe kvalitet. – Det eneste, der taler imod, er en tvivl, om det kan lade sig gøre at følge med fødevareefterspørgslen, hvis produktionen skal leve op til høje krav til dyreetik og -velfærd.

Vurdering fra det danske borgerpanel af anbefaling 16:

Nye metoder til borgerinddragelse

Kort version af anbefalingen

Lav forsøg med borgerinddragelse. Omfattende og undersøgende aktionsforskning* baseret på nye metoder og nye kommunikationsteknologier til borgernes politiske kommunikationsdebatter.

Inspireret af vision: 32: EU for folket.

Gennem tæt dialog hvor borgerne har en følelse af at de bliver lyttet til og de har medbestemmelse på den demokratiske proces og den fælles vision, føles EU som en institution som er nær folket. Borgerne føler nærheden gennem en fælles identitet og ønsket om en fælles vision for borgerne og institutionen. Tilhørsforholdet til suverænstaten er stadig den stærkeste, men EU har veldefinerede og nødvendige områder tæt på den enkelte borger, som de nyder tillid til at forvalte. Lysten og entusiasmen ved valget af EU-parlamentarikere er tilnærmelsesvis lige så stor som ved valg af regering i suverænstaten.

Vurdering fra det danske CIVISTI panel:

Panelet vurderer anbefalinger meget positivt. 4-5 på alle tre kriterier.

Anbefalingen er **loyal** i forhold til visionen, fordi dens formål holder fast i kernen i visionen og fører tanken videre. Det er positivt at den har fokus på nærhedsprincippet og bygger på det lokale og især på en kobling mellem lokal identitet og europæisk identitet. Den ser borgerdeltagelse som en nødvendig og løbende proces og den har en god og præcis overskrift.

Anbefalingen vurderes som **effektiv**, hvis der lægges afgørende vægt på følgende elementer ved realiseringen af visionen: at inddrage informationsteknologi og virtuelle kommunikationsmuligheder – at det også skal omfatte demokratiske beslutningsprocesser og afstemninger i EU – at der holdes fast i nærhedsprincippet, således at udviklingen sker lokalt som en decentral proces, samtidig med at den bruges til at styrke og udvikle den fælles EU kultur.

Der er ikke anført vurderinger der reducerer denne positive vurdering.

Ønskværdigheden er helt i top på grund af: den lokale forankring - at flere bliver engageret og deltager i den demokratiske proces - at borgerne bliver hørt. Forslaget kan bidrage til at EU udvikler

sig til en politisk enhed med helhedstænkning, hvor det i dag er sådan at nationalstater hytter deres egne interesser. Visionen om borgerdeltagelse skal ses som ”modervisionen”, dvs en forudsætning for at føre andre visioner for EU ud i livet. Aktionsforskning, levende laboratorier og udvikling og anvendelse af andre inddragelsesmetoder er således også forudsætninger for, at visionen kan realiseres.

Anbefalingen er **ikke-ønskværdig** hvis: borgerne ikke engagerer sig og, hvis der ikke er politisk lydhørhed overfor, hvad borgerne udtrykker, når de inddrages.

Vurdering fra det danske borgerpanel af anbefaling 17:

Nytænkning er nødvendig i et samfund, hvor vi bliver stadig ældre.

Kort version af anbefalingen

Der skal forskes i den effekt, det har på arbejdsmarkedet, at vi går direkte fra fuldtidsarbejde til fuldtidspension. Målet med denne forskning er at genvurdere den/det stramme pensionsalder/pensionssystem, som kendetegner den nuværende pensionspolitik. Der ønskes en overgangsperiode.

Inspireret af vision 33: den aldrende mand/kvinde er en ressource

Europa har fået en større andel af ældre. Det ældre menneske er en ressource i stedet for en belastning. Uanset om ressourcen kommer familie, samfund eller den enkelte ældre til gode opnås en samfundsmæssig økonomisk gevinst. Den tilgodeser den formindskede yngre population og højner livskvaliteten for det aldrende menneske.

Vurdering fra det danske CIVISTI panel:

Panelet vurderer anbefalingen lidt under middel – 2-3-4 på loyalitet og 1-3 på effektivitet, og 2-4 på ønskværdighed.

Anbefalingen er **loyal** i forhold til visionen, fordi visionen også anser en overgangsperiode mellem arbejde og pension for nødvendigt og vigtigt. Og fordi anbefalingen lægger vægt på adgang til fritidsaktiviteter for pågældende befolkningsgruppe. Den vurderes som **effektiv**, fordi den ser aldringsbegrebet som et begreb der handler om overgange i livet, og ser overgangsperioder som noget vi skal forholde os til for at give flere muligheder i livet.

Anbefalingen er **ikke loyal** i forhold til det menneskesyn som er i visionen. Visionen er et samfund med et nye menneskesyn, som har øje for at også det aldrende menneske er en ressource for samfundet. Anbefalingen har for snævert fokus på arbejdsmarkedet, d.v.s. ser alene muligheden for længere arbejdsmarkedstilknytning som det, der gør den aldrende befolkning til en ressource. Desuden berører anbefalingen ikke fremskridt i sygdomsforskning og boformer, som er vigtige forudsætninger for visionen.

Ikke-effektiv: Anbefalingen kan stå i vejen for at realisere visionen, fordi fokus er flyttet fra det aldrende menneske som ressource for samfundet til det aldrende menneske som problem for

samfundet. Betragtningen i anbefalingen er, at det aldrende menneske er et problem, som vi skal forsøge at løse med diverse arbejdsmarkedstiltag. Dette vil ikke medvirke til at realisere visionen.

Ønskværdighed: anbefalingen er **ønskværdig** fordi den kan åbne for bedre overgangsmuligheder i nogle lande og kan åbne for et bredere og mere positivt syn på de ressourcer, som samfundets ældre befolkning udgør. Men den er **ikke ønskværdig** i sin nuværende form, fordi der er for snævert fokus på arbejdsmarked og økonomi og fordi den ikke vil medvirke til nødvendige ændringer i holdninger til og synet på den aldrende befolkning og ikke til at stoppe aldersdiskrimination.

Vurdering fra det danske borgerpanel af anbefaling 18:

Understøtte tekniske og sociale tiltag, der giver folk lettere adgang til offentlig transport.

Kort version af anbefalingen

At fremme tekniske og sociale innovationer, der forbedrer folks adgang til transportmuligheder gennem et intelligent og interaktivt netværk*. Dette netværk skal dække og integrere både lokale og transnationale rejser på en fleksibel, brugervenlig og miljørigtig måde.

Inspireret af vision: 35. Miljørigtig og fornuftig transport gennem hele Europa.

Vores vision er, at i 2040 er al transport i hele Europa miljørigtig og der er mange miljørigtige transportmidler, som kan passes ind i land og by, f.eks. cykler, elbiler, elbusser, sporvogne og metro. Offentlig transport er det mest attraktive valg og det mest benyttede transportmiddel i de enkelte lande og over landegrænserne – også hvis man har cykel, barnevogn eller kuffert med og skal på tværs af trafikåre. Den offentlige transport er hurtig og nem at komme til hele døgnet på både korte og lange distancer og det er ikke nødvendigt at benytte privat transport i byerne.

Vurdering fra det danske CIVISTI panel:

Panelet vurderer anbefalingen over middel – 4-5 på loyalitet, 3-4 på effektivitet og 5 på ønskværdighed.

Anbefalingen er meget **loyal** overfor visionen. Anbefalingen går udover visionen og gør den bedre. Tankegangen i anbefalingen er **meget effektiv**, og vil føre visionen godt ud i verden. Anbefalingen åbner op for forskningen på området.

Anbefalingen er **ikke-loyal**, fordi den ikke passer så godt til samfund, som allerede tænker bæredygtigt. I forhold til disse lande er den ikke nytænkende nok. Visionen bag var mere naiv end anbefalingens realistiske fokus. Det trækker også lidt ned på loyalitets scoren, at anbefalingen går ud over visionen.

Den er **ikke-effektiv**, fordi den ikke er nytænkende nok for samfund, som allerede tænker bæredygtigt. Den er for uambitiøs for disse samfund. Den angår det, som vi under alle omstændigheder bliver nødt til at gøre, og tiltag som er i gang. Anbefalingen omfatter ikke hele løsningen og mangler særligt noget om holdningsbearbejdelse og en diskussion af, hvordan

transport bliver mere human - hvordan den tilpasses menneskers forskellige behov og hvordan den tilpasses et andet forhold mellem fritid og arbejde.

Ønskværdigheden er stor, fordi anbefalingen er gavnlig for klimaet og kan medvirke til en løsning på trafiktætheden. Da transporten spiller ind i mange aspekter af livet er anbefalingen også gavnlig på en lang række andre områder. (Arbejdstid/fritid, Dyrevelfærd, miljøet i bredeste forstand etc.). Anbefalingen er derfor nødvendig.

Et par kritiske punkter er, at anbefalingen ikke direkte angår humaniseringen af transporten. Den mangler også et holdningsbearbejdende perspektiv. På den måde mangler anbefalingen bredde.

Vurdering fra det danske borgerpanel af anbefaling 19:

Udvikling af en avatar, der opfører sig som en fjern fysisk gengivelse af mig selv.

Kort version af anbefalingen

At påbegynde forskning i de mange aspekter af skabelsen af en avatar, deriblandt forskning i hjerne-maskine interface, teknisk forskning, forskning i juridiske og forsikringsforhold og forskning i sociale konsekvenser.

Inspireret af vision: 36. Massekommunikation (til masserne) erstattet af kommunikation fra masserne.

Det flermedielle miljø er så udviklet, at ingen økonomiske, politiske eller andre magtinteresser kontrollerer det. Masse mennesket bruger det frit og problemløst i egen og modtagernes interesse. Private og offentlige ”kommunikationsdroner” er virkelighed – privat kan forblive privat – offentlig er alment tilgængelig.

Kommunikationsstrukturen skaber en bevidsthedsmæssig fleksibilitet; en dynamisk, udogmatisk tilgang til alle problemer.

Vurdering fra det danske CIVISTI panel

Panelet vurderer anbefalingen under middel på loyalitet, 2-3, og effektivitet, 1-3, og omkring middel på ønskværdighed 2-4.

Loyal i forhold til visionen, fordi der er et aspekt omkring kunstig intelligens, som kan hjælpe med at bryde barrierer for kommunikation. På den måde er der en sammenhæng.

Anbefalingen er **effektiv** i forhold til at realisere visionen, fordi den arbejder med en hidtil ukendt nærhed.

Anbefalingen er **ikke loyal** mod visionen, fordi Avataren slet ikke er med i visionen. Avatar begrebet giver et grundlæggende anderledes menneskebillede, og det båndlægger tankerne fra

visionen på en forkert måde. Kommunikationsdelen i visionen er heller ikke med. Dermed er delen om gensidig læring og aspektet om demokrati gået tabt.

Gruppen er meget utilfreds med avataren, og mener at eksperterne har fokuseret for meget på muligheden for at have tilstedeværelse uafhængigt af tid og rum. De er også bange for at avataren leder tankerne hen på et samfund, hvor mennesker er fysisk isoleret. Anbefalingen er således meget perifer i forhold til visionen.

Anbefalingen er **ikke effektiv** i forhold til at realisere visionen, fordi

den mangler det væsentlige i visionen, og derfor vil den ikke effektivt realisere visionen.

Anbefalingen er tvetydig. Der er for stort fokus på en enkelt sætning om en bonde, som passer får for en anden bonde langt væk – for stort fokus på tidsrejser - tilstedeværelse uafhængigt af tid og rum. Gruppen finder afsnittet om timing særligt dårligt og problematisk fordi det giver forkerte associationer.

Anbefalingen er **ønskværdig**, fordi udviklingen inden for kunstig intelligens kan føre mange gode ting med sig. Det er godt at etiske spørgsmål inddrages.

Men **ikke-ønskværdig**, fordi overskriften og timingafsnittet er dårligt fordi det giver nogle forkerte associationer. Fokuset på tidsrejser – muligheden for tilstedeværelse overalt – er problematisk. Anbefalingens avatar ønskes ikke realiseret, da den rummer et forkert menneskebillede.

Kommentar til vurderingen

Gruppen havde det svært med forskellen på definitionerne ”til en vis grad ønskværdig” og ”til en vis grad uønskværdig” fordi der var så stor forskel på anbefalingen og visionen. Visionen kan misforstås ud fra anbefalingen. Visionens forfattere vidste godt at denne mulighed forelå og var kede af, at de ikke lavede en mere stram formulering.

Vurdering fra det danske borgerpanel af anbefaling 20:

Udvælge og udvikle planter og teknikker for områder med ekstreme klimaforhold

Kort version af anbefalingen

At intensivere forskning, udvikling og brugen af planter, der er tilpasset ekstremt våde eller tørre områder, og som er i stand til at modstå ekstreme klimaforhold.

Inspireret af vision: 39. Bæredygtig fødevarerproduktion i EU.

Europas landbrugsproduktion foregår i et lukket kredsløb, så der tilføres netop så mange næringsstoffer, som der fjernes ved produktion. Landbruget forurener ikke miljøet, fx anvendes pesticider ikke og udvaskning af næringsstoffer finder ikke sted. Udbytte af jorden er optimal. Markerne er i balance så de har samme næringsindhold efter høst, som før såning. Dette opnås bl.a. ved at udnytte gødning fra husdyrgylle, husholdningsaffald og lignende. Genmodificerede planter anvendes også, og vi kender konsekvenserne af brug deraf for miljø og for andre organismer.

Vurdering fra det danske CIVISTI panel

Panelet vurderer anbefalingen til lidt over middel – 3-4 på alle kriterier.

Anbefalingen er **loyal** derved, at den har en hel del af enkeltelementerne fra visionen med, og holdningen til disse elementer er den samme som i visionen.

Og den er **effektiv** i forhold til at realisere visionen, fordi de elementer fra visionen som er med i anbefalingen er vigtige i forhold til at realisere anbefalingen.

Anbefalingen er **ikke-loyal**, fordi enkeltelementer er taget ud af deres sammenhæng og bliver til tekniske værktøjer der skal løse specifikke opgaver. Det fremgår ikke at visionen er en sammenhængende helhed, og anbefalingen forholder sig ikke til kernen i visionen som er: adfærdsændring hos borgerne, økonomisk bæredygtighed i landbruget og naturbevarelse.

Anbefalingen er **ikke effektiv** som middel til at realisere visionen, fordi den ikke lægger op til adfærdsændring hos borgerne, revolutionering af landbruget og bevarelse af den vilde natur. Uden helhedstænkning kan anbefalingen risikere at udvirke det modsatte af visionen.

Anbefalingen er **ønskværdig** fordi det er positivt at der gøres noget på området: anvendelsen af pesticider skal bringes ned – GMO er nødvendigt for at undgå sprøjtning, samt for dyrkning på mindre optimale områder – og fordi der er fokus på dyrkning tilpasset forskellige klimaforhold.

Anbefalingen er **ikke-ønskeværdig** fordi den mangler det store perspektiv – og der er for specifikt fokus på nogle af midlerne (planterne, det tekniske, det instrumentelle) . Det er svært at gennemskue om målet er profit eller bæredygtighed. GMO er ikke løsningen, men kun et skridt på vejen til økonomisk bæredygtighed.

Prioritering: Borgerpanelets rangordning af alle anbefalinger, som ikke tager udgangspunkt i de danske visioner

Forud for borgernes prioritering af alle de øvrige anbefalinger, dem som ikke var inspireret af de danske visioner fik de en kort præsentation af hver af disse anbefalinger. Borgerne havde fået tilsendt den lange version af alle anbefalinger og haft mulighed for at læse dem, men havde også fået at vide, at det ikke var noget, som vi forventede af dem. Den korte version af anbefalingen, i læselig skrift, var sat op på væggene.

Borgerne fik derefter udleveret 7 stemmer i form af klistermærker, som de blev bedt om at placere på de anbefalinger, som de mest ønskede sendt videre til beslutningstagere i EU m.v. De fik kun lov at placere en stemme pr. anbefaling. Resultatet fremgår af tabellen herunder:

Resultat af rangordning

Anbefaling nr.	Valgt som nummer	Antal stemmer
5. Fremsyn og forskning, der undersøger bæredygtige muligheder for decentrale energiproduktionssystemer.	1	7
1. Humanistiske forskning til uddybning af, hvad en værdig død betyder for nutidens	2	5

europæer.		
22. Støtte anvendelse af bioraffinaderier. Produktion af naturlige og nedbrydelige kemikalier	2	5
2. Hjælpemidler til handicappede.	3	4
4. ”Plug and play” kommunikation: Udvikling af standarder for smart gadgets.	3	4
6. Det forestående SSH program bør indeholde en platform for fremtidens arbejde på lokalt, regionalt og globalt plan	3	4
9. Optimering af byområder: Vi går mod tæt befolkede europæiske økobyer.	3	4
11. Forskning der skal løse konflikten mellem brug af meget komplekse materialer i produkter og deres genbrugsevne.	3	4
21. Politikker som skal få samfundet til at værdsætte immigranter og flygtninge	3	4
26. At udvikle en effektiv infrastruktur i byerne for at understøtte en livsstil på tværs .	3	4
8. Ethiske overvejelser om organisk og ”bionisk” produktion	4	3
10. Fra CAP til en europæisk landbrugspolitik: Tilbage til en jordbrugstradition	4	3

13. Anerkendelsespolitik Nyt forskningsområde.	4	3
24. Tag ud på landet og ”tag det til dig igen”	4	3
25. Europæisk integreret politik om at dele arbejde	5	2
27. Understøtte alumni arbejde i virksomhedsledelse	5	2
28. Verdensomspændende samarbejde om rumteknologi	5	2
30. Tilskynde til forskning i menneske-maskine interface	5	2
3. Europæisk TV Som er med til at danne europæisk identitet og samarbejde på tværs af kulturer	6	1
7. Understøt forskning til forbedring/udvidelse af det menneskelige sanseapparat	6	1
12. Støt direkte demokrati med flere e-afstemninger Inddragelse i parlamentsvalg og andre beslutninger	6	1
23. Projekt med at udbrede Finlands bedste praksis i andre lande	6	1
29. Projekt der undersøger global styring	6	1
14. Sofia som økomodel	7	0

Som det fremgår er der en top-3 bestående af anbefalingerne 5, 1 og 22. Og en top-10 bestående af top-3 plus 7 anbefalinger, som alle har fået 4 stemmer. – Resten af stemmerne er spredt jævnt ud

over de resterende 14 anbefalinger, bortset fra anbefaling 14, som ikke har fået stemmer fra det danske borgerpanel.

Borgernes refleksioner over resultaterne

På spørgsmålet om hvorfor den prioriterede liste ser ud, som den gør, var der forskellige overvejelser. Der blev peget på, at prioriteringen havde været en svær proces, det var gået for hurtigt og var blevet for overfladisk. Det ville have været en bedre proces, hvis de havde fået besked om at læse alle anbefalingerne og havde sat sig bedre ind i dem.

Nogle havde stemt på de anbefalinger, som de betragtede som visionære, frem for på dem som under alle omstændigheder ville blive realiseret. Andre havde omvendt prioriteret anbefalinger udfra, at de ville kunne realiseres.

Nogle kritiserede at syv stemmer til hver var for mange. De ville hellere kun have haft tre stemmer.

Nogle fandt, at det havde været svært at prioritere, fordi anbefalingerne ligner hinanden alt for meget og måske burde have været grupperet. Nogle fandt at anbefalingerne var for luftige og manglede at blive gennemarbejdede. Andre pegede på eksempler, som efter deres opfattelse slet ikke var visionære.

Og ja, alle var enige om, at de gerne ville have talt med eksperterne om visioner og anbefalinger.

De manglede et kriterium for vurdering/prioritering, som kunne hedde: "dette budskab vil jeg gerne sende til politikere og beslutningstagere". - Det viste sig også, at mange af borgerne er bekymrede for at CIVISTI resultaterne forsvinder i "EU-maskineriet" eller at deres inspiration til anbefalingerne forsvinder i det videre arbejde. Flere borgere så gerne at processen fortsatte i længere tid, så de kunne følge udviklingen. Derfor vil nogle borgere gerne med til policy workshop i Bruxelles.

Det videre forløb

Denne rapport om det danske CIVISTI panels vurderinger og prioritering vil som nævnt blive oversat til engelsk og i løbet af efteråret skrevet sammen med tilsvarende rapporter fra de seks øvrige paneler.

Den samlede vurderingsrapport vil herefter sammen med projektets øvrige resultater blive afleveret til EU Kommissionen på projektets afsluttende policy workshop.

Den 24. januar præsenteres og overleveres CIVISTI resultaterne til opdragsgiverne og andre interesserede på en såkaldt policy workshop i Bruxelles. – I februar 2011 samles det danske borgerpanel til en uformel sammenkomst, hvor borgerne informeres om modtagelsen af resultaterne.

Herefter er blot tilbage at takke alle de mange, som har medvirket til at gøre CIVISTI til et spændende projekt – og at ønske at CIVISTI vil inspirere til at der igangsættes lignende projekter i den nære fremtid.

De internationale partnere

The Danish Board of Technology,
Copenhagen, Denmark
Contact: Lars Klüver
LK@Tekno.dk
www.tekno.dk

TEKNOLOGI-RÅDET

The National Consumer Research Centre
Helsinki, Finland
Contact: Mikko Rask
Mikko.Rask@ncrc.fi
www.kuluttajatutkimuskeskus.fi

Institute Society and Technology
Brussel, Belgium
Contact: Robby Berloznik
robby.berloznik@vlaamsparlement.be
www.samenlevingentechnologie.be

Malta Council for Science and Technology
Villa Bighi, Kalkara, Malta
Contact: Giovanni Battista Buttigieg
giovanni-battista.buttigieg@gov.mt
www.mcst.gov.mt

Applied Research and Communication Fund
Sofia, Bulgaria
Contact: Zoya Damianova
zoya.damianova@online.bg
www.arcfund.net

Medián Public Opinion and Market Research Institute
Budapest, Hungary
Contact: Eszter Bakonyi
bakonyi@median.hu
www.median.hu

Institute of Technology Assessment,
Vienna, Austria
Contact: Walter Peissl
wpeissl@oeaw.ac.at
www.oeaw.ac.at/ita

